

Wtorek, 8 marca 2022 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

P9_TA(2022)0056

Kurcząca się przestrzeń działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie (2021/2103(INI))

(2022/C 347/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE) i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014 ⁽¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (rozporządzenie w sprawie warunkowości) ⁽²⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 lipca 2021 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2021 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2021)0700),
- uwzględniając wytyczne Komisji z 23 września 2020 r. w sprawie wdrożenia przepisów UE dotyczących definiowania procedury ułatwiania bezprawnego wjazdu, tranzytu i pobytu oraz zapobiegania temu procederowi ⁽³⁾,
- uwzględniając sprawozdanie grupy Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ds. praw podstawowych i praworządności z czerwca 2020 r. pt. „National developments from a civil society perspective, 2018–2019” [„Zmiany na szczeblu krajowym z perspektywy społeczeństwa obywatelskiego, lata 2018–2019”],
- uwzględniając sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) pt. „Wyzwania stojące przed organizacjami społeczeństwa obywatelskiego działającymi na rzecz praw człowieka w UE” opublikowane 17 stycznia 2018 r., biuletyny dotyczące wpływu pandemii COVID-19 na prawa podstawowe w UE opublikowane w 2020 r., a także inne sprawozdania, dane i narzędzia, w szczególności system informacji Unii Europejskiej o prawach podstawowych (EFRIS),

⁽¹⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 323 z 1.10.2020, s. 1.

Wtorek, 8 marca 2022 r.

- uwzględniając sprawozdanie FRA z 22 września 2021 r. pt. „Protecting civic space in the EU” [Ochrona przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w UE],
- uwzględniając wspólne wytyczne Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz Komisji Weneckiej z 1 stycznia 2015 r. w sprawie wolności zrzeszania się,
- uwzględniając sprawozdanie Rady Europy z 11 lutego 2019 r. zatytułowane „Kurcząca się przestrzeń działania społeczeństwa obywatelskiego: wpływ na młodych ludzi i ich organizacje”,
- uwzględniając wytyczne OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej z 8 lipca 2019 r. w sprawie wolności pokojowego zgromadzania się,
- uwzględniając wytyczne Organizacji Narodów Zjednoczonych z 23 września 2020 r. w sprawie ochrony i promowania przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego,
- uwzględniając Deklarację ONZ z 9 grudnia 1998 r. o przynależnych jednostkom, grupom i podmiotom społecznym prawie i obowiązku propagowania i ochrony powszechnie uznanych praw człowieka oraz podstawowych wolności,
- uwzględniając uwagę ogólną nr 34 Komitetu Praw Człowieka ONZ z 12 września 2011 r. w sprawie art. 19: Wolność opinii i wypowiedzi,
- uwzględniając uwagę ogólną nr 37 Komitetu Praw Człowieka ONZ z 17 września 2020 r. w sprawie art. 21: Prawo do pokojowych zgromadzeń,
- uwzględniając Konwencję Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z 25 czerwca 1998 r. (konwencja z Aarhus) oraz decyzję VII/9 z 21 października 2021 r. w sprawie mechanizmu szybkiego reagowania umożliwiającego reagowanie na sytuacje związane z art. 3 ust. 8 konwencji z Aarhus,
- uwzględniając rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2250 (2015), 2419 (2018) i 2535 (2020) w sprawie młodzieży, pokoju i bezpieczeństwa,
- uwzględniając deklarację ONZ o obrońcach praw człowieka z 1998 r.,
- uwzględniając zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich z 10 października 2007 r. dotyczące statusu prawnego organizacji pozarządowych w Europie,
- uwzględniając oświadczenie Komisarz Praw Człowieka Rady Europy z 16 maja 2019 r. zatytułowane „Let’s defend LGBTI defenders” [Brońmy obrońców osób LGBTI],
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES) z 20 marca 2019 r. pt. „Odporna demokracja dzięki silnemu i zróżnicowanemu społeczeństwu obywatelskiemu”,
- uwzględniając opinię EKES-u z 19 października 2017 r. pt. „Finansowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego przez UE”,
- uwzględniając sprawozdanie roczne za 2020 r. sporządzone przez organizacje partnerskie Platformy Rady Europy na rzecz ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy,
- uwzględniając komunikat Komisji z 2 grudnia 2020 r. pt. „Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE” (COM(2020)0711),
- uwzględniając komunikat Komisji z 3 grudnia 2020 r. w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji (COM(2020)0790),

Wtorek, 8 marca 2022 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z 3 października 2017 r. w sprawie stawienia czoła kurczeniu się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w krajach rozwijających się ⁽⁴⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 19 kwietnia 2018 r. w sprawie konieczności ustanowienia instrumentu na rzecz wartości europejskich wspierającego organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które propagują wartości podstawowe w Unii Europejskiej na poziomie lokalnym i krajowym ⁽⁵⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 14 listopada 2018 r. w sprawie potrzeby utworzenia kompleksowego mechanizmu UE na rzecz ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁶⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁷⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 13 listopada 2020 r. w sprawie wpływu środków stosowanych w odpowiedzi na pandemię COVID-19 na demokrację, praworządność i prawa podstawowe ⁽⁸⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 25 listopada 2020 r. w sprawie wzmocnienia wolności mediów: ochrona dziennikarzy w Europie, nawoływanie do nienawiści, dezinformacja i rola platform ⁽⁹⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 26 listopada 2020 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej – sprawozdanie roczne za lata 2018–2019 ⁽¹⁰⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r. ⁽¹¹⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 17 lutego 2022 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie statusu europejskich stowarzyszeń transgranicznych i organizacji niekomercyjnych ⁽¹²⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego ⁽¹³⁾,
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
  - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Prawną,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A9-0032/2022),
- A. mając na uwadze, że Unia opiera się na wartościach zapisanych w art. 2 TUE i że wartości te są wspólne dla państw członkowskich; mając na uwadze, że art. 11 ust. 2 TUE i art. 15 ust. 1 TFUE podkreślają znaczenie dialogu obywatelskiego dla realizacji celów Unii;
- B. mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego to organizacje nienastawione na zysk, niezależne od instytucji publicznych i interesów komercyjnych, których działalność przyczynia się do realizacji wartości określonych w art. 2 TUE i praw podstawowych UE; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą przyjmować różne formy, takie jak stowarzyszenia i fundacje; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka, działacze i grupy nieformalne są również kluczowymi podmiotami w społeczeństwie obywatelskim;
- C. mając na uwadze, że tylko dzięki intersekcjonalnemu podejściu można zrozumieć i skutecznie eliminować trudności, jakich doświadczają obywatele, gdy biorą czynny udział w społeczeństwie obywatelskim;

⁽⁴⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 20.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 390 z 18.11.2019, s. 117.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 45.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 415 z 13.10.2021, s. 36.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 425 z 20.10.2021, s. 28.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 425 z 20.10.2021, s. 107.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 27.

⁽¹²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0044.

⁽¹³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0451.

Wtorek, 8 marca 2022 r.

- D. mając na uwadze, że wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego walczy o przetrwanie i boryka się z problemami z finansowaniem, co może poważnie zmniejszać ich skuteczność i zdolność do wypełniania zadań;
- E. mając na uwadze, że przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego odnosi się do ram prawnych i politycznych, w których ludzie i grupy mogą w znaczący sposób uczestniczyć w życiu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym swoich społeczeństw, korzystając z prawa do wyrażania poglądów, prawa do informacji oraz prawa do gromadzenia się, zrzeszania się i prowadzenia dialogu między sobą oraz z władzami;
- F. mając na uwadze, że wolność myśli i wolność wypowiedzi, również w przestrzeni internetowej, stanowią podstawę każdego wolnego i demokratycznego społeczeństwa; mając na uwadze, że aktywizm obywatelski stanowi istotę prawdziwie funkcjonującej demokracji, która zapewnia ochronę i poszanowanie praw mniejszości; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego powinny mieć prawo do uczestnictwa w sprawach będących przedmiotem debaty politycznej i publicznej niezależnie od tego, czy reprezentują stanowisko zgodne z polityką administracji rządowej czy też opowiadają się za zmianą przepisów;
- G. mając na uwadze, że wolność zrzeszania się jest jedną z najważniejszych podstaw demokratycznego i pluralistycznego społeczeństwa, ponieważ pozwala obywatelom działać wspólnie w dziedzinach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i przyczyniać się do właściwego funkcjonowania życia publicznego; mając na uwadze, że wolność zrzeszania się obejmuje nie tylko zdolność do powołania lub rozwiązania stowarzyszenia, ale również zdolność do prowadzenia działalności takiego stowarzyszenia bez nieuzasadnionej ingerencji ze strony państwa; mając na uwadze, że niezbędnym elementem działalności każdego stowarzyszenia jest zdolność do pozyskiwania, zabezpieczania i wykorzystywania środków; mając na uwadze, że zakaz lub rozwiązanie stowarzyszenia powinno zawsze być środkiem ostatecznym, a takie decyzje powinny podlegać środkom odwoławczym;
- H. mając na uwadze, że prawo do pokojowych zgromadzeń jest kamieniem węgielnym demokracji i jest niezbędne dla tworzenia tolerancyjnego i pluralistycznego społeczeństwa, w którym mogą pokojowo współistnieć grupy społeczne o różnych przekonaniach, praktykach lub politykach; mając na uwadze, że ograniczenia pokojowych zgromadzeń i ich nadzorowanie muszą być zgodne z prawem, zasadą konieczności, proporcjonalności i niedyskryminacji;
- I. mając na uwadze, że prawo do informacji stanowi warunek wstępny dla świadomej debaty publicznej i pociągania władz i instytucji publicznych do odpowiedzialności;
- J. mając na uwadze, że wolność wypowiedzi i dostęp do informacji zostały ograniczone w niektórych państwach członkowskich, często pod pretekstem zwalczania dezinformacji dotyczącej COVID-19; mając na uwadze, że działania na rzecz zwalczania terroryzmu lub mowy nienawiści nie powinny prowadzić do nieuzasadnionych ograniczeń wolności wypowiedzi; mając na uwadze, że strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej (SLAPP) były również wykorzystywane do ataków na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka i aktywistów działających na rzecz ochrony środowiska, praworządności, praw osób LGBTIQ+ i praw kobiet w wielu państwach członkowskich; mając na uwadze, że skutkują one poważnym ograniczeniem wolności wypowiedzi i aktywizmu publicznego;
- K. mając na uwadze, że wolność zrzeszania się jest uszczuplana w niektórych państwach członkowskich przez reformy, w wyniku których organizacjom społeczeństwa obywatelskiego grozi wyrejestrowanie lub które wprowadzają nadmiernie uciążliwe procedury administracyjne, w tym między innymi niewłaściwe stosowanie środków na rzecz przeciwdziałania praniu pieniędzy lub polityki ograniczające prawo do angażowania się w rzecznictwo;
- L. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich wprowadzono ograniczenia, których zamierzonym celem jest ograniczenie przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego i którym towarzyszy nękanie prawne, administracyjne i podatkowe, kryminalizacja i negatywna retoryka mająca na celu piętnowanie i delegitymizację organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz pozbawienie ich zdolności do prowadzenia legalnej działalności; mając na uwadze, że mowa nienawiści, zarówno w internecie, jak i poza nim, nękanie i ataki słowne i fizyczne pochodzą również od podmiotów niepaństwowych; mając na uwadze szczególne narażenie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka zajmujących się praworządnością, przejrzystością i korupcją, prawami kobiet, w tym zdrowiem seksualnym i reprodukcyjnym oraz prawami w tej dziedzinie, kwestiami środowiskowymi oraz ochroną mniejszości i praw osób LGBTIQ+ oraz wolnością mediów i wolnością wypowiedzi, a także organizacji udzielających pomocy migrantom i osobom ubiegającym się o azyl oraz zaangażowanych w operacje poszukiwawcze i ratownicze;
- M. mając na uwadze, że ograniczenia dotyczące przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w krajach sąsiadujących mają również konsekwencje dla stanu społeczeństwa obywatelskiego w UE i wywierają na niego wpływ;

Wtorek, 8 marca 2022 r.

- N. mając na uwadze, że obostrzenia, działania odwetowe i nadzorcze są ukierunkowane zwłaszcza na niektóre krajowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które pełnią rolę organizacji strażniczych, w szczególności przez udział w monitorowaniu i zgłaszaniu naruszeń praw i wolności, rzecznictwie i rozwiązywaniu sporów prawnych;
- O. mając na uwadze, że Komisarz Praw Człowieka Rady Europy opisała sytuację obrońców praw osób LGBTIQ+ w Europie jako niepokojącą, stwierdzając wiele przypadków nękania w internecie i poza nim, brutalnych napaści, kampanii nienawiści i gróźb śmierci w państwach członkowskich i krajach sąsiadujących; mając na uwadze, że tendencja ta jest powiązana z traktowaniem innych grup mniejszościowych jako kozła ofiarnego i stoi w sprzeczności z zasadą, w myśl której wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swojej godności i praw;
- P. mając na uwadze, że dobre relacje między państwem a jego obywatelami oznaczają, że wszyscy obywatele, w tym dzieci i młodzież, powinni mieć możliwość uczestniczenia w debatach i wpływania na politykę publiczną; mając na uwadze, że demokracja będzie prosperować tylko wtedy, gdy wszyscy będą wierzyli w systemy demokratyczne, a instytucje będą wiarygodne dla obywateli;
- Q. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie ograniczyły możliwości angażowania się przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego w działalność polityczną; mając na uwadze, że w innych państwach członkowskich oskarżenia o polityczny charakter organizacji społeczeństwa obywatelskiego stały się narzędziem stygmatyzacji i delegitymizacji tych organizacji; mając na uwadze, że delegitymizacja organizacji społeczeństwa obywatelskiego w niektórych państwach członkowskich może wydawać się powiązana z państwowymi lub medialnymi kampaniami oszczerstw; mając na uwadze, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego zgłaszają dyskryminujące i restrykcyjne praktyki finansowania w niektórych państwach członkowskich;
- R. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich przyjęto strategię polityczną i praktyki wywołujące efekt mrożący przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego, aby wytworzyć autocenzurę i zniechęcić podmioty obywatelskie do korzystania z przysługujących im praw; mając na uwadze, że takie strategię często łączą nieprecyzyjne przepisy, które pozostawiają organom publicznym dużą swobodę decyzyjną, z nieproporcjonalnie wysokimi sankcjami; mając na uwadze, że sama perspektywa zastosowania tych środków może być wystarczająca, by skłonić do autocenzury, bez rzeczywistej potrzeby ich stosowania;
- S. mając na uwadze, że w większości państw członkowskich prawo do pokojowych zgromadzeń zostało ograniczone ze względu na niezbędne zasady dystansu społecznego; mając na uwadze, że w ostatnich latach niektóre państwa członkowskie przyjęły przepisy ograniczające prawo do pokojowego zgromadzania się oraz wprowadziły wymagania dotyczące wydawania pozwoleń i zgłaszania; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich zwiększają się uprawnienia organów ścigania, co wywołuje obawy co do ich konieczności i proporcjonalności;
- T. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich przepisy nadzwyczajne przyjęte w odpowiedzi na kryzys zdrowotny są wykorzystywane jako pretekst do arbitralnego ograniczania podstawowych praw i wolności oraz tłumienia społeczeństwa obywatelskiego i innych głosów sprzeciwu; mając na uwadze, że w odniesieniu do tych środków w niektórych przypadkach ustalono, że nie spełniają one wymagań dotyczących konieczności, proporcjonalności, ograniczeń czasowych i niedyskryminacji, co oznacza, że wszelkie ograniczenia praw podstawowych i wolności wynikające z tych środków nie mogą być uznane za uzasadnione i zgodne z prawem; mając na uwadze, że pomimo roli odgrywanej przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego w terenie nie przeprowadzono z nimi konsultacji podczas opracowywania środków nadzwyczajnych;
- U. mając na uwadze, że szerzeniu się pandemii COVID-19 towarzyszyło bezprecedensowe zaangażowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dostarczanie rozwiązań w czasie pandemii i udzielanie wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji; mając na uwadze, że w czasie pandemii organizacje młodzieżowe wywierały pozytywny wpływ na zwalczanie dezinformacji i zwiększanie zaufania do instytucji publicznych; mając na uwadze, że odpowiednie finansowanie w perspektywie długoterminowej i wsparcie instytucjonalne dla społeczeństwa obywatelskiego przynoszą wartość dodaną w czasie kryzysu;
- V. mając na uwadze, że pojawienie się zorganizowanych przez rząd organizacji pozarządowych, których celem jest bezwzględne wspieranie politycznej legitymacji rządzących oraz wspieranie rządu w debatach publicznych i realizacji celów politycznych i które przedstawiają się przy tym jako głos niezależny, stanowi jedną z najpoważniejszych form ataku na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, zagrażając ich istnieniu poprzez osłabianie aktywnej postawy obywatelskiej i pozbawiając je finansowania ze środków publicznych;
- W. mając na uwadze, że chociaż organizacje społeczeństwa obywatelskiego w coraz większym stopniu prowadzą działalność gospodarczą i wnoszą wkład w gospodarkę społeczną, nie podjęto żadnych kroków legislacyjnych, aby odblokować ich działalność na szczeblu UE; mając na uwadze, że pomimo konkretnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) zasada niedyskryminacji i swobodnego przepływu kapitału w odniesieniu do darowizn transgranicznych nadal nie jest powszechnie stosowana w państwach członkowskich;

Wtorek, 8 marca 2022 r.

- X. mając na uwadze, że udział organizacji społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu prawa i polityki powinno się ułatwiać za pomocą ram politycznych, które umożliwią tym organizacjom prowadzenie dialogu z władzami publicznymi; mając na uwadze, że pomimo postępów na szczeblu krajowym i inijnym dialog obywatelski często nadal stanowi proces o charakterze doraźnym;
- Y. mając na uwadze, że finansowanie zagraniczne stało się celem ataków prawnych i politycznych w niektórych państwach członkowskich; mając na uwadze, że ograniczenia nakładane na organizacje społeczeństwa obywatelskiego otrzymujące finansowanie zagraniczne są sprzeczne z prawem Unii, a mianowicie z art. 63 TFUE dotyczącym swobodnego przepływu kapitału i z Kartą; mając na uwadze, że w wyroku w sprawie C-78/18⁽¹⁴⁾ TSUE orzekł, że rozpatrywana ustawa narusza swobodny przepływ kapitału oraz wolność zrzeszania się;
- Z. mając na uwadze, że Unia zaangażowała się w proces w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i transformacji cyfrowej; mając na uwadze, że proces ten będzie wymagał istnienia zdrowej przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, aby umożliwić obywatelom i społecznościom dotkniętym jego skutkami komunikowanie swoich interesów, dyskusowanie o rozwiązaniach politycznych i wypracowywanie nowych umów społecznych;
1. potwierdza kluczową rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego w realizacji i ochronie wartości Unii określonych w art. 2 TUE oraz w formułowaniu i wdrażaniu prawa, polityk i strategii UE, w tym w walce ze zmianą klimatu, transformacji cyfrowej i odbudowie po pandemii COVID-19; podkreśla ich kluczowy wkład w świadomą debatę publiczną, wyrażanie aspiracji obecnych w społeczeństwie, udzielanie głosu osobom słabszym i zmarginalizowanym, zapewnianie dostępu do zasadniczych usług, dostarczanie wiedzy specjalistycznej w dziedzinie kształtowania polityki, promowanie aktywnego obywatelstwa, działanie w charakterze szkół demokracji oraz pełnienie nieodzownej roli organizacji strażniczych sprawujących demokratyczną kontrolę nad instytucjami państwowymi i zapewniających odpowiedzialność za działania publiczne i wykorzystanie środków publicznych; uznaje w związku z tym, że przestrzeń obywatelska jest nieodłącznym elementem demokracji, praworządności i praw podstawowych; podkreśla, że w związku z tym Unia powinna zobowiązać się do ochrony i rozwoju przestrzeni obywatelskiej na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
  2. podkreśla, że aby organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogły się rozwijać, przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego musi być sprzyjającym i bezpiecznym środowiskiem, wolnym od nadmiernej ingerencji, zastraszania, nękania i efektów mrożących, zarówno ze strony podmiotów państwowych, jak i niepaństwowych; przypomina państwu członkowskim o ich pozytywnym obowiązku zapewnienia sprzyjających warunków dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym dostępu do przejrzystych mechanizmów finansowania i mechanizmów dialogu obywatelskiego, zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka w zakresie wolności zrzeszania się, wypowiedzi i zgromadzeń, co potwierdzono również w Karcie; podkreśla znaczenie pluralizmu mediów dla zapewnienia, by organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogły docierać do opinii publicznej i dzięki temu wносить wkład do debaty publicznej;
  3. ostrzega przed degradacją przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w całej UE w związku z polityką utrudniającą działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ich dostęp do trwałego finansowania oraz możliwości ich udziału w procesie decyzyjnym; potępia wszelkie formy nękania, oczerniania, stygmatyzacji i kryminalizacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz traktowania ich jak kozła ofiarnego; podkreśla płynące z tych działań zagrożenia dla aktywnego obywatelstwa i wyrażania krytycznych opinii, co osłabia debatę publiczną, a w związku z tym podważa same podstawy demokracji;
  4. zauważa, że pandemia COVID-19 jeszcze bardziej uwypukliła wiele istniejących wyzwań, przed którymi stoją organizacje społeczeństwa obywatelskiego, o czym świadczy sprawozdanie FRA z 2021 r., w którym stwierdzono, że 57 % organizacji krajowych i lokalnych oświadczyło, że sytuacja uległa „pogorszeniu” lub „znacznemu pogorszeniu” w porównaniu z poprzednimi latami; zauważa z zaniepokojeniem, że niektóre rządy wykorzystały pandemię do ograniczenia przestrzeni obywatelskiej i przyjęcia kontrowersyjnych przepisów i środków dyskryminujących, które nie zawsze są związane z pandemią, podczas gdy zdolność społeczeństwa do mobilizacji była ograniczona, w tym zdolność do udziału w debacie publicznej oraz wolność słowa, zgromadzeń i zrzeszania się;
  5. zgadza się z Komisją, że gdy przestrzeń działania społeczeństwa obywatelskiego kurczy się, jest to oznaką zagrożenia dla praworządności; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja poddała kontroli środowisko dla społeczeństwa obywatelskiego w ramach rocznego sprawozdania na temat praworządności, w którym słusznie wskazano, że praworządność nie może funkcjonować bez dynamicznego społeczeństwa obywatelskiego działającego w bezpiecznym i sprzyjającym środowisku; wzywa zatem Komisję, by nasiliła i uporządkowała monitorowanie sytuacji dotyczącej

⁽¹⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 18 czerwca 2020 r., *Komisja Europejska przeciwko Węgrom*, ECLI:EU:C:2020:476.

Wtorek, 8 marca 2022 r.

przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich, tworząc „europejski wskaźnik przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego” w oparciu o istniejące ramy pomiaru tej przestrzeni oraz poświęcając jej pełnoprawny rozdział zawierający zalecenia dla poszczególnych krajów w rocznym sprawozdaniu na temat praworządności, które powinno również w pełni uwzględniać prawa podstawowe; wzywa Komisję, by systematycznie wykorzystywała sprawozdania FRA oraz by odwoływała się do niej w zakresie doradztwa metodycznego;

6. z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Komisję znaczenia społeczeństwa obywatelskiego w wielu obszarach polityki i strategiach UE oraz w programach finansowania; podkreśla jednak, że fragmentaryczny charakter tego podejścia skutkuje niewielką skutecznością w poprawie sytuacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego w terenie;

7. wzywa zatem Komisję do przyjęcia kompleksowej strategii na rzecz społeczeństwa obywatelskiego w celu ochrony i rozwoju przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w Unii, łączącej wszystkie istniejące narzędzia, wypełniającej luki w monitorowaniu, wsparciu i ochronie oraz wyrażającej rzeczywiste polityczne uznanie dla kluczowej roli, jaką odgrywają organizacje społeczeństwa obywatelskiego w realizacji demokratycznych wartości i polityki, przy jednoczesnym wyraźnym powiązaniu narzędzi monitorowania i sprawozdawczości z mechanizmami egzekwowania UE, by zapewnić terminowe i skuteczne działania następcze; wzywa Komisję, by zbadała inicjatywy służące wzmocnieniu sieci wsparcia dostępnych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

8. uważa, że w tej strategii na rzecz społeczeństwa obywatelskiego należy określić zbiór konkretnych środków, które zapewnią ochronę i wzmocnienie przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, w tym w drodze następujących działań:

- a) wprowadzenia minimalnych standardów dotyczących środowiska prawnego i administracyjnego dla społeczeństwa obywatelskiego;
- b) wprowadzenia statusu europejskich stowarzyszeń transgranicznych i organizacji niekomercyjnych;
- c) ustanowienia punktów kontaktowych między europejskimi instytucjami i społeczeństwem obywatelskim;
- d) zapewnienia stałego dostępu do debat politycznych i ustalania programu działań na szczeblu Unii zgodnie z Traktatami UE i regulaminami instytucji UE;
- e) zwiększenia dostępu do monitorowania unijnych polityk i wykonywania budżetu Unii;
- f) rozszerzenia elastycznego dostępu do unijnego finansowania;

9. wzywa Radę i Komisję, by zadbały o spójność polityki wewnętrznej i zewnętrznej Unii w odniesieniu do ochrony i zapewniania przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, w tym przez przyjęcie wewnętrznych wytycznych dotyczących obrońców praw człowieka, które będą odpowiadać wytycznym dotyczącym działań zewnętrznych UE;

Sprzyjające otoczenie regulacyjne i polityczne wolne od efektów mrozących, gróźb i ataków

10. podkreśla, że zdolność organizacji społeczeństwa obywatelskiego do działania zależy od istnienia sprzyjających warunków prawnych i politycznych, a w szczególności od korzystania z wolności zrzeszania się, pokojowych zgromadzeń i wypowiedzi oraz prawa do uczestnictwa w życiu publicznym; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania korzystania z tych praw zgodnie z prawem i standardami europejskimi i międzynarodowymi, w tym z europejską konwencją praw człowieka, zaleceniem Komitetu Ministrów Rady Europy z 28 listopada 2018 r. dla państw członkowskich w sprawie potrzeby wzmocnienia ochrony i promowania przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w Europie, Międzynarodowym paktem praw obywatelskich i politycznych, Deklaracją ONZ o obrońcach praw człowieka oraz wytycznymi ONZ w sprawie ochrony i promowania przestrzeni obywatelskiej, a także do skorzystania z możliwości zwrócenia się do Komisji Weneckiej o opinię w sprawie planowanych przepisów;

11. przypomina o znaczeniu niezależnego, bezstronnego, profesjonalnego i odpowiedzialnego dziennikarstwa dla informowania o działalności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zarówno w mediach prywatnych, jak i publicznych, a także o znaczeniu dostępu do informacji publicznych jako kluczowych filarów państw demokratycznych, które opierają się na praworządności;

12. ubolewa nad rosnącą koncentracją własności mediów kosztem pluralizmu, niezależności i sprawiedliwej publicznej reprezentacji idei i działań organizacji społeczeństwa obywatelskiego. przypomina, że niezależne i odpowiedzialne dziennikarstwo oraz dostęp do pluralistycznych informacji to najważniejsze filary demokracji, a działania i wkład społeczeństwa obywatelskiego mają decydujące znaczenie dla rozwoju demokracji; wzywa państwa członkowskie, aby zapewniły i utrzymały niezależność mediów od nacisków politycznych i gospodarczych oraz zagwarantowały pluralizm i przejrzystość mediów; wzywa Komisję do zaproponowania ogólnounijnych przepisów dotyczących własności mediów w uzupełnieniu zasad przejrzystości własności mediów jako minimalnych wymogów w ramach przyszłego aktu o wolności mediów, aby zwiększyć pluralizm mediów;

Wtorek, 8 marca 2022 r.

13. uważa, że wkład organizacji społeczeństwa obywatelskiego w jednolity rynek i gospodarkę społeczną, a także ich rola w urzeczywistnianiu strategii politycznych UE i wartości określonych w art. 2 TUE są mocnym argumentem za usunięciem barier dla ich działalności na szczeblu UE; wzywa zatem Komisję do adekwatnej reakcji za pomocą środków, obejmujących wnioski ustawodawcze, służących osiągnięciu tego celu; podkreśla, że takie prawodawstwo nie tylko zapewniłoby podstawową ochronę organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ale również mogłoby stworzyć równe warunki działania, dzięki czemu organizacje te mogłyby w pełni wykorzystać swój potencjał;

14. wzywa Komisję do uwzględnienia w ocenach skutków systematycznej kontroli przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, ze wskazaniem precyzyjnych kryteriów stanowiących o uznaniu danej przestrzeni za sprzyjającą dla społeczeństwa obywatelskiego, opartych na międzynarodowych standardach praw człowieka w zakresie wolności zrzeszania się, wypowiedzi i zgromadzeń, co potwierdzono również w Karcie, aby zapobiec negatywnym skutkom planowanego prawodawstwa dla przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego; wzywa Komisję do wprowadzenia we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim niezbędnych zabezpieczeń i opracowania projektu wytycznych dotyczących wdrażania przez państwa członkowskie w przypadku stwierdzenia zagrożeń;

15. wzywa Komisję, by w równym stopniu dokonywała przeglądu i monitorowała wdrażanie prawa UE w celu zagwarantowania, że nie będzie miało negatywnych skutków dla przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego, oraz by zapewniła niezbędne środki zaradcze w przypadku stwierdzenia takich skutków; wzywa państwa członkowskie do przyjęcia podobnych środków zaradczych na szczeblu krajowym;

16. wzywa Komisję, by wykorzystała uprawnienia przysługujące jej na mocy Traktatów do przedstawienia wniosku dotyczącego unijnych przepisów eliminujących luki i rozwiązujących problemy doświadczane przez podmioty społeczeństwa obywatelskiego w całej Unii, w tym minimalnych standardów w sprawie rejestracji, działalności i finansowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zabezpieczeń proceduralnych przed powództwami typu SLAPP, oraz by określiła wytyczne, jak wykorzystywać prawo UE do lepszej ochrony społeczeństwa obywatelskiego;

17. uważa, że statut unijnych stowarzyszeń transgranicznych i organizacji niekomercyjnych mógłby stanowić dodatkową ochronę dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które napotykały nadmierne przeszkody podczas rozpoczynania i prowadzenia działalności;

18. wzywa państwa członkowskie, by przestrzegały prawa do pokojowych zgromadzeń i ułatwiały korzystanie z niego, przy czym prawo to może być ograniczane wyłącznie z zastrzeżeniem zasad konieczności i proporcjonalności, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem; ostrzega przed rozszerzeniem uprawnień organów ścigania w dziedzinie policyjnego zabezpieczania zgromadzeń w niektórych państwach członkowskich; potępia wszelkie nieproporcjonalne użycie siły wobec protestujących, a także ich kryminalizację, ściganie i nadzór; apeluje do państw członkowskich o natychmiastowe uchylenie przepisów, które nasilają stosowanie przemocy wobec demonstrantów lub ograniczają wolność demonstracji; wzywa Komisję do wydania wytycznych dotyczących ochrony wolności pokojowych zgromadzeń zarówno w czasie stanu zagrożenia zdrowia, jak i w normalnych okolicznościach;

19. zwraca uwagę, że od początku pandemii znaczna część aktywności społeczeństwa obywatelskiego przeniosła się do internetu; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia wolności wypowiedzi, do zwalczania wszelkich form nawoływania do nienawiści oraz do podnoszenia świadomości na temat mowy nienawiści i zagrożeń, jakie stanowi ona dla demokracji i osób fizycznych, w tym w szczególności w internetowych serwisach społecznościowych;

20. ostrzega przed szkodliwym wpływem polityki i retoryki wywołującej efekt mrozący przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego; wzywa Komisję, aby uczyniła analizę efektów mrozących kluczowym aspektem rocznego sprawozdania na temat praworządności, przyjęła za podstawę sprawę C-78/18 w celu zakwestionowania środków mających skutek zniechęcający w odniesieniu do korzystania z praw zawartych w Karcie, jeżeli możliwe jest podobne podejście, oraz by wnioskowała o środki tymczasowe, aby uniknąć nieodwracalnych szkód w czasie trwania kontroli sądowej;

21. potępia fakt, że przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego w niektórych państwach członkowskich doświadczają fizycznych i słownych ataków, nękania i zastraszania zarówno w internecie, jak i poza nim, bezpośrednio w związku z prowadzoną działalnością; ubolewa ponadto, że skutki dla zdrowia psychicznego tych przedstawicieli mogą obejmować wypalenie, depresję, „traumę wywołaną przez niesienie pomocy” i „zmęczenie współczuciem” oraz że psychologiczny wpływ, jaki na przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego może mieć ich praca, nie jest wystarczająco badany; podkreśla, że dzieci i młodzież są szczególnie narażone, ponieważ mogą nie zgłaszać aktów nienawiści i molestowania ze względu na brak wiedzy na temat definicji molestowania oraz sposobów zgłaszania takiego problemu oraz podmiotów, którym należy go zgłaszać;

Wtorek, 8 marca 2022 r.

22. potępia wszelkie groźby i ataki wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka ze strony podmiotów państwowych i powiązanych z państwem, w tym negatywną i piętnującą retorykę, traktowanie ich jak kozła ofiarnego oraz nękanie prawne, sądowe, administracyjne i podatkowe, a także potępia brak ochrony organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka przez podmioty państwowe przed takimi atakami i groźbami; w równym stopniu potępia wszelkie przypadki ataków i groźb ze strony podmiotów niepaństwowych, w tym m.in. SLAPP;

23. jest zaniepokojony niskim poziomem zgłaszania ataków i groźb wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu krajowym; wzywa państwa członkowskie do jednoznacznego potępienia takich aktów, przyjęcia skutecznych środków zapobiegawczych i systematycznego, szybkiego, dokładnego i bezstronnego prowadzenia dochodzeń w sprawie wszelkich związanych z nimi zarzutów oraz inwestowania w programy szkoleniowe dla organów władzy, by mogły lepiej zajmować się takimi przypadkami; wzywa Komisję, by uzupełniła te procesy, przedstawiając zalecenia i ułatwiając wymianę najlepszych praktyk;

24. podkreśla, że dobra współpraca społeczeństwa obywatelskiego, policji i właściwych instytucji ma kluczowe znaczenie, by wyeliminować niedociągnięcia i wypracować najlepsze praktyki dotyczące ochrony aktywistów, społeczeństwa obywatelskiego i samej demokracji;

25. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu nasilenia przemocy i nienawiści wobec organizacji i aktywistów działających na rzecz mniejszości religijnych lub przeciw rasizmowi, w dziedzinie feminizmu i praw osób LGBTIQ+;

26. przypomina, że traktowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się prawami kobiet i pracujących z mniejszościami i słabszymi grupami, takimi jak osoby LGBTIQ+, jako kozła ofiarnego nie jest jednorazowym zdarzeniem, lecz stopniową i celową likwidacją praw podstawowych chronionych na mocy art. 2 TUE i stanowi część szerszej strategii politycznej kampanii antygenderowych; wzywa państwa członkowskie, by zachowały szczególną ostrożność w przypadku inicjatyw dążących do ograniczania nabytych praw, które zostały opracowane z myślą o zapobieganiu dyskryminacji i ochronie przed dyskryminacją oraz propagowaniu równości;

27. wzywa Komisję, by uwzględniła odniesienia do ataków na obrońców praw człowieka w sprawozdawczości prowadzonej na podstawie decyzji ramowej w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii, podczas monitorowania i oceny przepisów i narzędzi UE służących ochronie praw ofiar przestępstw oraz podczas przeglądu przepisów UE dotyczących zwalczania mowy nienawiści i przestępstw z nienawiści;

28. zauważa, że Unia nie posiada obecnie skutecznych procedur umożliwiających odpowiednie reagowanie na zgłaszane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego zagrożenia dla standardów demokratycznych i przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich; wzywa do utworzenia unijnego mechanizmu ostrzegania umożliwiającego organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i obrońcom praw człowieka zgłaszanie ataków, rejestrowanie ostrzeżeń, stworzenie mapy tendencji oraz zapewnianie ofiarom terminowego i ukierunkowanego wsparcia; uważa, że taki mechanizm usprawniłby również sprawozdawczość na szczeblu Unii, wniósłby wkład w doroczną ocenę Komisji dotyczącą praworządności i przyczyniłby się do poprawy wymiany informacji z ogółem społeczeństwa europejskiego;

29. wyraża głębokie ubolewanie z powodu odrzucenia zarówno przez Komisję, jak i Radę inicjatywy Parlamentu w sprawie wprowadzenia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych, regulowanego porozumieniem międzyinstytucjonalnym między Parlamentem, Komisją i Radą; przypomina, że monitorowanie przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego jest ściśle powiązane z demokracją i prawami podstawowymi oraz że mechanizm monitorowania wartości wymienionych w art. 2 TUE stanowi najlepsze narzędzie pozwalające podejść całościowo do tej kwestii;

30. wzywa Komisję, by wykorzystała przysługujące jej uprawnienia wykonawcze wobec państw członkowskich, które nadmiernie ograniczają przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego z naruszeniem przepisów UE, w tym przez wszczynanie postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, stosowanie ram na rzecz praworządności, nowego rozporządzenia w sprawie warunkowości oraz procedury określonej w art. 7 TUE; wzywa Komisję do zapewnienia aktywnego udziału społeczeństwa obywatelskiego i znaczącego wkładu w te procesy oraz do zapewnienia odpowiedniej ochrony uzasadnionych interesów odbiorców końcowych i beneficjentów;

31. utrzymuje, że państwa członkowskie nie powinny kryminalizować rejestracji, działalności, finansowania i transgranicznego przemieszczania się organizacji społeczeństwa obywatelskiego ani w inny sposób negatywnie na nie wpływać; jest w związku z tym zaniepokojony interpretacją przepisów UE w niektórych państwach członkowskich, co może prowadzić do kryminalizacji działań organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka, zwłaszcza w dziedzinie migracji, często w sprzeczności z wytycznymi Komisji; zwraca się do państw członkowskich

Wtorek, 8 marca 2022 r.

o położenie kresu bezprawnej kryminalizacji i ściganiu działań poszukiwawczo-ratowniczych oraz wzywa Komisję do aktywnego monitorowania odnośnych państw członkowskich i podejmowania wobec nich działań w tym zakresie; przypomina również, że wszystkie podmioty zajmujące się migrantami ze względów humanitarnych i zaangażowane w działania poszukiwawczo-ratownicze muszą przestrzegać ogólnych zasad prawa międzynarodowego i prawa dotyczącego praw człowieka oraz obowiązujących przepisów europejskich i krajowych zgodnych z tymi zasadami;

Trwały i niedyskryminujący dostęp do zasobów

32. zauważa, że do wyzwań związanych z finansowaniem, przed którymi stoją organizacje społeczeństwa obywatelskiego, należą: brak wystarczających źródeł finansowania, uciążliwe procedury administracyjne poprzedzające dostęp do finansowania, brak przejrzystości i sprawiedliwości w przyznawaniu środków oraz restrykcyjne kryteria kwalifikowalności;

33. zwraca uwagę na konkluzje rezolucji ONZ nr 2535 (2020), w szczególności dotyczące faktu, że zwiększone uczestnictwo młodzieży jest nieodzowne dla tworzenia i utrzymywania pokojowych społeczeństw;

34. podkreśla zarówno potencjalny, jak i rzeczywisty znaczący i pozytywny wkład młodzieży w wysiłki na rzecz demokratycznych i pokojowych społeczeństw; w związku z tym wzywa państwa członkowskie, by zwiększyły inwestycje w młodzież i organizacje młodzieżowe; ponadto apeluje o odpowiednie finansowanie programu Erasmus+, podkreślając jego rolę w tworzeniu demokratycznej Europy;

35. wzywa Komisję do określenia istniejących przeszkód i zaproponowania kompleksowego zestawu środków i zaleceń, aby zapewnić długoterminowe, przewidywalne, odpowiednie i wspomagające działalność finansowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym finansowanie ich działalności operacyjnej związanej z rzecznictwem i monitorowaniem; podkreśla, że w finansowaniu organizacji społeczeństwa obywatelskiego przez UE należy unikać środków o charakterze biurokratycznym;

36. uważa, że otwartość i przejrzystość mają zasadnicze znaczenie dla ustanowienia rozliczalności organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zaufania publicznego do nich, pod warunkiem że celem jest zapewnienie prawdziwej kontroli publicznej oraz że wymagania dotyczące sprawozdawczości pozostają niezbędne i proporcjonalne; potępia wszelkie przypadki nadużyć środków służących przejrzystości w celu stygmatyzowania określonych organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

37. podkreśla znaczenie zapewnienia uzupełniających źródeł finansowania, w tym ze strony instytucji publicznych na wszystkich szczeblach, prywatnych, charytatywnych i indywidualnych darczyńców, ze składek członkowskich i dochodów generowanych w wyniku działalności gospodarczej, a także ze źródeł lokalnych, regionalnych i krajowych, ponieważ mogłyby to pomóc organizacjom społeczeństwa obywatelskiego w uodpornieniu się na wszelkie ewentualne ograniczenia rządowe dotyczące finansowania zewnętrznego; apeluje do państw członkowskich i UE o poprawę otoczenia prawnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ułatwienie im dostępu do różnorodnych źródeł finansowania, w tym finansowania prywatnego i zagranicznego; podkreśla, że finansowanie publiczne powinno obejmować wszystkie rodzaje działań społeczeństwa obywatelskiego, w tym rzecznictwo, rozwiązywanie sporów prawnych i działalność strażniczą, edukację i zwiększanie świadomości, świadczenie usług oraz budowanie zdolności i koalicji, które promują i chronią wartości unijne określone w art. 2 TUE; wzywa państwa członkowskie i UE, by wyszły poza finansowanie projektów i zapewniły finansowanie podstawowej infrastruktury i wieloletnie cykle finansowania w celu zapewnienia stabilności społeczeństwa obywatelskiego;

38. potępia wszelkie formy dyskryminacji na tle politycznym lub z wszelkich innych względów podczas przydziału środków publicznych oraz wynikające z tego efekty mrożące; wzywa państwa członkowskie, by zapewniły jasne, przejrzyste i niedyskryminujące procedury w tym zakresie; potępia wszelkie formy ograniczeń w dostępie do finansowania, zwłaszcza wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego i aktywistów działających na rzecz ochrony praw kobiet, osób LGBTQ+, mniejszości, migrantów i uchodźców;

39. podkreśla, że kampanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego dotyczące konkretnych kwestii nie powinny podlegać ograniczeniom finansowania pod pretekstem tego, że pokrywają się z wyborami lub innymi kampaniami politycznymi; zauważa, że często fundusze dostępne dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego wymagają współfinansowania, co z kolei może oznaczać, że beneficjent musi zgromadzić część wymaganych środków z innych źródeł, co mogłoby być szkodliwe dla projektu lub działalności organizacji; w związku z tym uważa, że udział wymaganego współfinansowania powinien być racjonalnie ograniczony oraz że należy wziąć pod uwagę różne sposoby monetyzacji;

40. wyraża ubolewanie z powodu zlecania przez organy publiczne zadań z zakresu służby publicznej organizacjom społeczeństwa obywatelskiego w dziedzinach takich jak mieszkalnictwo, zdrowie, edukacja i azyl, wykracza to bowiem poza zrównoważoną współpracę organów publicznych z organizacjami nienastawionymi na zysk, które mają dobre doświadczenie w pracy z zainteresowanymi osobami i na ich rzecz, i nie towarzyszy temu wsparcie tych organizacji w postaci wystarczających dodatkowych zasobów; podkreśla, że takie praktyki outsourcingu wykorzystują zasoby

Wtorek, 8 marca 2022 r.

społeczeństwa obywatelskiego do wypełniania obowiązków państw i nie pozostawiają bardzo potrzebnej przestrzeni dla publicznego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego poprzez działania w zakresie rzecznictwa, strategicznych powództw i edukacji publicznej;

41. jest poważnie zaniepokojony pojawieniem się zorganizowanych przez rząd organizacji pozarządowych oraz związanymi z nimi dyskryminacyjnymi i często nieprzejrzystymi praktykami finansowania publicznego; ostrzega przed ich szkodliwym wpływem na demokrację, pluralizm i różnorodność w społeczeństwie obywatelskim oraz na postrzeganie prawomocności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a tym samym na gotowość obywateli do angażowania się w aktywne obywatelstwo; wzywa państwa członkowskie do kontroli i działań wobec grup nawołujących do nienawiści wbrew obowiązującym przepisom prawa; podkreśla, że mogą one zakłócać debatę publiczną, co może podważać samą istotę demokracji;

42. wzywa Komisję, by określiła warunki i procedury w celu zagwarantowania, że fundusze unijne przeznaczone dla społeczeństwa obywatelskiego, objęte zarówno zarządzaniem bezpośrednim, jak i dzielonym, będą przyznawane wyłącznie organizacjom, które są całkowicie niezależne od jakiegokolwiek rządu i w pełni przestrzegają wartości UE określonych w art. 2 TUE; wzywa Komisję do zajęcia się zarzutami dotyczącymi dyskryminacyjnego podziału funduszy UE między organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz do podjęcia odpowiednich działań w celu dopilnowania, by finansowanie UE nie wspierało zorganizowanych przez rząd organizacji pozarządowych;

43. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” ze zwiększonym budżetem w wysokości 1,55 mld EUR na lata 2021–2027 i uznaje, że jest to znacząca odpowiedź na wyzwania, których doświadcza społeczeństwo obywatelskie w UE, oraz pierwszy krok w kierunku stworzenia bardziej systemowych ram pomocy na rzecz organizacji społeczeństwa obywatelskiego w UE; wzywa Komisję do aktywnego konsultowania się z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego przy określaniu programów prac i mechanizmów finansowania, aby zapewnić przejrzystość, elastyczność i przyjazność dla użytkownika; z zadowoleniem przyjmuje mechanizmy ponownego przyznawania środków w ramach komponentu „Wartości Unii”; podkreśla, że istotne jest zabezpieczenie wystarczającego finansowania dla działalności strażniczej, rzecznictwa i rozwiązywania sporów prawnych, a także budowania zdolności, ponieważ działania te zwiększają wkład organizacji społeczeństwa obywatelskiego w ochronę wartości i praw podstawowych UE; wzywa Komisję, by zagwarantowała, że zostaną przeznaczone środki na wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w wykonywaniu zadań i ról przypisanych im w poszczególnych obszarach polityki sektorowej; apeluje o zapewnienie szczególnego finansowania kryzysowego i praktycznego wsparcia dla podmiotów obywatelskich i obrońców praw człowieka, którym zagraża naruszenie ich praw podstawowych;

44. wzywa Komisję, by podwoiła wysiłki służące zwiększeniu uczestnictwa organizacji społeczeństwa obywatelskiego w programie „Obywatele, równość, prawa i wartości” i innych centralnie zarządzanych funduszach, w tym przez dalsze uproszczenie, stosowanie bardziej elastycznych kryteriów kwalifikowalności oraz ukierunkowane informacje i szkolenia; wzywa Komisję, by ściślej monitorowała praktyki państw członkowskich i wydała zalecenia, by zwiększyć uczestnictwo organizacji społeczeństwa obywatelskiego w programach objętych zarządzaniem dzielonym; wzywa Komisję, by w większym stopniu angażowała i szkoliła organizacje społeczeństwa obywatelskiego w zakresie monitorowania, jak wydatkowane są fundusze UE na szczeblu państw członkowskich;

45. uważa, że wsparcie budżetowe dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego należy nie tylko zaplanować, ale również promować i wspierać we wszystkich programach UE; ubolewa, że europejski pakiet na rzecz odbudowy nie jest ukierunkowany szczególnie na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, oprócz biznesu oraz małych i średnich przedsiębiorstw; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zapewniły zaangażowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich etapach wdrażania i monitorowania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności oraz innych funduszy objętych zarządzaniem dzielonym, a także by zbadały, czy krajowe plany odbudowy wspierają potrzeby w zakresie finansowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego; wzywa Komisję do zadbania o to, by wycofanie finansowania na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości lub na mocy warunków ujętych w funduszach i programach w ramach wieloletnich ram finansowych lub Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w których poszanowanie praworządności i zasady niedyskryminacji jest warunkiem wstępnym otrzymania finansowania, nie miało negatywnego wpływu na organizacje społeczeństwa obywatelskiego poprzez zapewnienie specjalnych sposobów przekazywania finansowania organizacjom społeczeństwa obywatelskiego dostosowanym do środowiska, w którym działają;

46. wzywa Komisję do zagwarantowania, że fundusze unijne będą przyznawane wyłącznie organizacjom, które są całkowicie niezależne od jakiegokolwiek rządu i w pełni przestrzegają wartości UE;

47. potępia podejmowane przez niektóre państwa członkowskie próby nakładania ograniczeń na finansowanie zagraniczne oraz związaną z tym propagowaną przez nie narrację polityczną i środki podejmowane w celu piętnowania lub nękania organizacji społeczeństwa obywatelskiego; przypomina, że TSUE orzekł, że naruszają one swobodny przepływ

Wtorek, 8 marca 2022 r.

kapitału oraz wolność zrzeszania się; wzywa Komisję, by nadal wszczyniała postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w tym zakresie oraz by systematycznie składała wnioski o zarządzanie środkami tymczasowymi; wzywa Komisję, by sporządziła mapę ograniczeń finansowania zagranicznego w całej Unii z myślą o zapewnieniu skutecznego przestrzegania zasad potwierdzonych przez TSUE we wszystkich państwach członkowskich;

48. podkreśla znaczenie zachęt podatkowych dla zwiększenia darowizn prywatnych; zachęca państwa członkowskie, by dalej rozwijały takie systemy; wzywa Komisję, by sporządziła mapę najlepszych praktyk i wydała zalecenia; uznaje znaczenie przestrzegania krajowych przepisów w dziedzinie opodatkowania oraz walki z praniem pieniędzy przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, lecz podkreśla, że nie można nadużywać tych przepisów ani przejrzystości w odniesieniu do finansowania ogólnie, by utrudniać działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego lub wywoływać efekt mrozący na ich członkach i darczyńcach;

49. przypomina, że międzynarodowe standardy dotyczące wolności zrzeszania się nakładają na władze obowiązek stosowania domniemania na korzyść swobody pozyskiwania i otrzymywania finansowania przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego z dowolnych źródeł oraz domniemania legalności prowadzonej przez nie działalności, a ograniczenia są możliwe, jeżeli są przewidziane prawem, służą realizacji jednego lub większej liczby uzasadnionych celów oraz jeżeli jest to konieczne w społeczeństwie demokratycznym do osiągnięcia tych celów;

50. wzywa Komisję, by wydała wytyczne dotyczące zasady niedyskryminacji i swobodnego przepływu kapitału w odniesieniu do darowizn transgranicznych; podkreśla, że zbliżenie definicji pożytku publicznego umożliwiłoby wzajemne uznawanie i równe traktowanie pod względem darowizn transgranicznych i korzyści związanych ze statusem pożytku publicznego; wzywa do zdefiniowania na szczeblu UE pojęcia pożytku publicznego, ponieważ taka definicja przyczyniłaby się do zwiększenia liczby darowizn transgranicznych, umożliwiając wzajemne uznawanie statusu pożytku publicznego i równe traktowanie pod względem związanych z nim korzyści; zachęca Komisję, by ustanowiła środki na rzecz zniesienia przeszkód dla transgranicznej działalności filantropijnej i zapewniła równe traktowanie darowizn transgranicznych zgodnie z orzeczeniami TSUE;

Dialog obywatelski i udział w kształtowaniu polityki

51. podkreśla znaczenie dialogu obywatelskiego w świadomym kształtowaniu polityki i zaznacza, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają kluczową rolę jako pośrednicy między obywatelami a władzami na wszystkich szczeblach, zapewniając zorganizowany dialog; podkreśla ważną rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego w konsekwentnych kontaktach z obywatelami, w tym zmarginalizowanymi lub słabszymi grupami społecznymi, oraz uznaje ich wiedzę fachową, nadaje im kluczową rolę w dialogu obywatelskim i podkreśla ich rolę we wzmacnianiu pozycji osób najmniej zaangażowanych w uczestnictwo i wyrażaniu ich obaw, przy jednoczesnym sprawowaniu demokratycznej kontroli nad działaniami publicznymi i zapewnianiu rozliczalności za nie;

52. z zadowoleniem przyjmuje pozytywne kroki poczynione w niektórych państwach członkowskich w ramach nowych strategii na rzecz dialogu obywatelskiego i komitetów doradczych reprezentujących społeczeństwo obywatelskie; potępia jednak praktyki umyślnego osłabiania udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego, takie jak wykluczanie tych organizacji z procesów publicznych, stosowanie niejasnych przepisów zbiorczych i przyspieszonych procesów parlamentarnych z pominięciem obowiązków przeprowadzenia konsultacji i debaty;

53. przypomina, że pilna konieczność wprowadzenia środków związanych z COVID-19 często jeszcze bardziej ograniczyła dostęp organizacji społeczeństwa obywatelskiego do procesu decyzyjnego; odnotowuje jednak wysiłki podejmowane w szereg państw członkowskich, aby przeciwdziałać temu zjawisku;

54. wyraża ubolewanie, że dialog obywatelski często pozostaje procesem doraźnym; wzywa państwa członkowskie do opracowania spójnych ram politycznych, które zapewnią uporządkowane, przewidywalne i długoterminowe procesy, integracyjny udział i systematyczny przegląd, oraz do przeznaczenia odpowiednich środków, w tym na szkolenia urzędników; wzywa Komisję do przedstawienia zaleceń sporządzonych w ścisłej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w oparciu o analizę istniejących praktyk;

55. uważa, że wszystkie instytucje UE powinny przeprowadzić przegląd warunków współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego zgodnie z art. 11 TUE, aby zapewnić otwarty, przejrzysty, konstruktywny i regularny dialog ze społeczeństwem obywatelskim na równych zasadach z pozostałymi zainteresowanymi stronami; zwraca się do Komisji o rozważenie przedstawienia porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie dialogu obywatelskiego między wszystkimi głównymi instytucjami, obejmującego wszystkie obszary polityki Unii oraz procesy przekrojowe, takie jak między innymi orędzie o stanie Unii lub Konferencja w sprawie przyszłości Europy;

56. w tym kontekście uważa, że przewodnicząca Parlamentu Europejskiego mogłaby wyznaczyć jednego z wiceprzewodniczących do prowadzenia otwartego, przejrzystego i regularnego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim; zachęca grupy polityczne, by opracowały własne struktury dialogu obywatelskiego;

Wtorek, 8 marca 2022 r.

57. wzywa w szczególności Komisję, aby w procesie konsultacji przywróciła równowagę między przedstawicielami interesów korporacyjnych a przedstawicielami innych interesów, takich jak prawa pracownicze, prawa socjalne i ochrona środowiska, a także by przewidziała zabezpieczenia przed nieuczciwymi praktykami lobbingowymi stojącymi w sprzeczności z uczciwym i przejrzystym dialogiem;

58. wzywa państwa członkowskie, wszystkie instytucje UE, a Komisję w szczególności, aby zapewniły ściśle konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim w trakcie przygotowywania lub przeglądu przepisów, które mogą potencjalnie wpływać na przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego i wolności obywatelskie;

59. przyjmuje do wiadomości przyznanie wiceprzewodniczącemu Komisji odpowiedzialności za utrzymywanie otwartego, przejrzystego i regularnego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim; podkreśla, że dialog obywatelski należy nadal wprowadzać w życie; zwraca się w szczególności do Komisji o rozważenie utworzenia w każdej dyrekcji generalnej specjalnych punktów kontaktowych, aby umożliwić społeczeństwu obywatelskiemu utrzymywanie bliskich kontaktów z wiceprzewodniczącym Komisji; uważa, że należy zapewnić znaczącą rolę różnorodnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego za pomocą przejrzystego procesu wyboru w grupach ekspertów i forach doradczych wspierających Komisję oraz zwrócić szczególną uwagę na organizacje społeczeństwa obywatelskiego występujące w imieniu słabszych i niedostatecznie reprezentowanych grup;

60. wzywa Komisję, aby wykorzystała proces definiowania programów krajowych wykorzystujących fundusze UE oraz wdrażania przez państwa członkowskie strategii i planów działania UE, by zachęcać państwa członkowskie do wprowadzenia skutecznych mechanizmów uczestnictwa organizacji społeczeństwa obywatelskiego i dialogu obywatelskiego; apeluje o zwiększenie uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego w procesie europejskiego semestru i monitorowaniu europejskiego pakietu na rzecz odbudowy;

61. z zadowoleniem przyjmuje Europejski Rok Młodzieży jako okazję, by dalej promować uczestnictwo i dialog obywatelski w demokratycznym społeczeństwie;

62. zobowiązuje się do zapewnienia rzetelnych działań następczych w odniesieniu do niniejszego sprawozdania oraz wzywa Komisję i Radę, by przyjęły podobne zobowiązanie;

o

o o

63. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
